

សុភាសិតចិន

ជកស្រង់ចេញពីអ៊ុនធើណិត

http://en.wikiquote.org/wiki/chinese_proverbs

- 世上无难事，只怕有心人 *You must persevere to accomplish seemingly impossible tasks.*
 - Moral: Everything can be done with enough perseverance.
 - ចង់សំរេចការធំ ត្រូវចេះតស៊ូពុះពោរគ្រប់ឧបសគ្គ ។
- 树倒猢猻散 *When the tree falls, the monkeys scatter.*
 - Meaning: When a leader loses power, his followers become disorganized. This proverb is often used to describe fair-weather friends.
 - ពេលដើមឈើរលំ ស្វាបែកសំបុក គឺពេលណាចៅហ្វាយធ្លាក់បុណ្យ កូនចៅខ្ចាត់ខ្ចាយ ។
- 死马当活马医 *Try to save the dead horse as if it is still alive.*
 - Meaning: Do the impossible.
 - ខំជួយសេះងាប់អោយរស់ឡើងវិញ គឺធ្វើរឿងមិនសមទំនង ។
- 见风转舵 *See the wind, turn the rudder.*
 - Meaning: Change one's position when having difficulties.
 - មើលដឹងទិសខ្យល់ បំបែរចង្កុត គឺធ្វើអ្វីអោយត្រូវតាមសភាព

- ការណ៍និងកាលៈទេសៈ ឬមនុស្សឱកាសនិយម ។
- 富不过三代 *Wealth does not pass three generations.*
 - Explanation: In business, the first generation works extremely hard, so that the second generation reaps the benefits. By the time the third generation arrives, the wealth is squandered.
 - ភាពមានបានមិនដែលបន្តជាប់គ្នាបីតំណ គឺមនុស្សមិនមែនចេះតែមានវាសនាខ្ពស់ តកូនតចៅជាប់ទៅរហូតនោះទេ ។
- 窮則变，变则通 *If you're poor, change and you'll succeed.*
 - Meaning: When out of means, seek change. Then opportunities will come.
 - បើទៅមុខមិនរួចទេ អោយប្តូរទិសដៅ ។
 - 一颗老鼠屎坏了一锅粥 *One mouse dropping ruins the whole pot of rice porridge.*
 - Equivalent English saying: One bad apple can spoil the whole bunch.
 - អាចម៍កណ្តុរតែមួយដុំ ខូចបបរអស់មួយផ្ទាំង គឺរឿងអាក្រក់តូចមួយ អាចធ្វើអោយខូចខាតរឿងល្អៗជាច្រើនបាន ។
- 防人之心不可无 *Careful with others is a must have.*
 - Meaning: Be cautious of people that may hurt you intentionally.
 - ការប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះអ្នកដទៃ ជារឿងមិនត្រូវខ្វះសោះឡើយ ។

- 看天吃饭 *See sky eat rice*
 - Meaning: Counting on mother nature for a harvest or not.
 - ធ្វើស្រែពីងមេឃ ។

- 骑驴找马 *Riding a mule while looking for a horse.*
 - Meaning: Settle for what you have while looking for something better
 - ជិះលាដើរកសេះ គឺអ្វីដែលអាចធ្វើបានជាប្រយោជន៍ធ្វើសិនទៅ ទំរាំឱកាសធំដុំមកដល់សឹមស្រវាចាប់ ដូចពាក្យខ្មែរថា ជិះក្របីចំលង ភក់ ។

- 三个和尚没水喝 *Three monks have no water to drink.*
 - Meaning: Too many cooks spoil the broth.
 - លោកសង្ឃបីនាក់ អត់ទឹកផឹក គឺពេលមានគ្នាច្រើន មនុស្សច្រើន មើលបំណាំប្រចាំគ្នាពីរឿងធ្វើការ ដូចពាក្យខ្មែរថា គ្នាដូចស្រមោច អន្សមនៅ ។

- 一厢情愿 *Enthusiastic, but unable to.*
 - Meaning: The person wants to do it, but is unable to.
 - មានចិត្តតែឥតកំលាំង គឺបានត្រឹមតែគិត មិនអាចធ្វើអ្វីអោយ សំរេចបាន ។

- 水能载舟，亦能覆舟 *Not only can water float a boat, it can sink it also.*
 - Equivalent English saying: The knife cuts both ways.

- ទឹកអាចបំពុលទូកបាន ក៏អាចពន្លឺចូកបានដែរ គឺអ្នកដែលអាច
ជួយយើងអោយសំរេចជោគជ័យ ក៏អាចនឹងបំផ្លាញយើងវិញបានដែរ
ត្រូវតែប្រុងប្រយ័ត្ន ។
- 星星之火可以燎原 *A spark can start a fire that
burns the entire prairie.*
- Moral: Don't underestimate the potential
destructive power that a seemingly minor problem
can cause.
- ផ្កាក្លើងតូចមួយ អាចអោយក្លាយជាភ្លើងនេះព្រៃបាន គឺកុំមើល
ស្រាលរឿងតូចតាច ព្រោះវាអាចរាលដាលទៅជាវិបត្តិធំបាន ។
- 熊瞎子摘苞米，摘一个丢一个 *Blind bear picks corn,
picks one and drops one.*
 - Meaning: You will lose what you already have if
you keep seeking for more.
 - សេចក្តីលោភ ឬការខំហួសពីសមត្ថភាពដែលខ្លួនមាន នឹងមិននាំ
 - មកនូវផលចំរើនឡើយ ដូចពាក្យខ្មែរថា ចង់ចង់លោភ រែងបាត់
ធនទៅ ។
 - 也要马儿好，也要马儿不吃草 *Want the horse to
be good and at the same time want the horse not to
eat hay.*
 - Meaning: someone has an unrealistic expectation.
 - ចង់អោយសេះធ្វើការល្អ តែមិនចង់អោយស្មៅសេះស៊ី គឺធ្វើអ្វីចង់
តែចំណេញ មិនចង់ចំណាយ លើលោកនេះមានរឿងអញ្ចឹងមកពីណា
បើចង់អោយមានចូល ត្រូវតែមានចេញ ។

- 有志者，事竟成 *If a person has ambition, things will be accomplished.*
 - Moral: Where there is a will, there is a way.
 - អោយតែមានចិត្ត ធ្វើអ្វីគង់នឹងសំរេច ។

- 玉不琢不成器 *Jade must be chiseled before it can be considered a gem.*
 - Moral: A person needs training and discipline to build character.
 - ដុំពេជ្រ កាលបើមិនត្រូវមុខកាំបិតកាត់ច្នៃទេ ក៏មិនក្លាយជាវត្ថុមានតំលៃដែរ គឺមនុស្សបើមិនបានលុតដំរងការលំបាកទេ ក៏មិនអាចក្លាយជាអ្នកក្លាហានរឹងមាំដែរ ។

- 斩草不除根，春风吹又生 *If the roots are not removed during weeding, the weeds will grow again when the winds of Spring blows.*
 - Morals:
 - 1) It is essential to finish a task thoroughly or the effort would be wasted
 - 2) To solve any problems, the source of the problem must also be dealt with.
 - ជីកស្មៅត្រូវជីកទាំងរឹស គឺធ្វើអ្វីត្រូវធ្វើអោយចប់ចុងចប់ដើម បើមិនដោះស្រាយរឿងអ្វីមួយអោយរួចរាល់ទេ រឿងដដែលនឹងកើតឡើងមកវិញ ។

- 我听见 我忘记; 我看见 我记住; 我做 我了解 *I hear and I forget; I see and I remember; I do and I understand. Originally by Confucius.*

- Moral: You can only understand something by trying it yourself.
- បានត្រឹមតែព្យាយាមទៅវិញ បានឃើញនឹងចងចាំ បានធ្វើដោយផ្ទាល់ទើបយល់ច្បាស់ គឺកិច្ចការអ្វីមួយ ទាល់តែបានអនុវត្តផ្ទាល់ ទើបមនុស្សអាចដឹងច្បាស់ ។

- 虎父无犬子 *A tiger father has no canine sons.*
 - Moral: A chip off the old block.
 - ឪពុកមិនដែលមានកូនខ្ពុំទេ គឺមេបាមានចិត្តលក្ខណៈបែបណា តែងបណ្តុះបណ្តាលកូនអោយមានលក្ខណៈបែបនោះ ។

- 人算不如天算 *Man's schemes are inferior to those made by heaven.*
 - Man proposes and God disposes.
 - អ្វីដែលមនុស្សគិត មិនឈ្នះអ្វីដែលទេវតាបានរៀបចំ គឺមនុស្សត្រូវ
 - វាសនា ចារទុកជាស្រេចរួចមកហើយ បើមិនត្រូវបាន ខំយ៉ាងណាក៏មិន សំរេច ។

- 有錢能使鬼推磨 *If you have money you can make the devil push your grind stone.*
 - Money talks, money walks. Money makes the world go round.
 - មានលុយ គេអាចប្រើខ្មោចអោយកិនស្រូវបាន គឺមានលុយមានអំណាចអាចធ្វើអ្វីបានគ្រប់យ៉ាង ។

- 一言既出，驷马难追; *When something has been said, a team of four horses cannot overtake it. (Horses cannot chase back the words you have said).*

- Meaning: Once you have make a promise or say something, you cannot take it back. People have to be responsible for what they say. Only speak after careful thought; do not speak without thinking of the consequences.
- **សំដីដែលនិយាយចេញទៅហើយ ទោះជាសេះជាសេះចម្បាំង**
ក៏ដេញតាមចាប់មកវិញមិនបានដែរ ដូចពាក្យខ្មែរថា រនាបបាក់ គេអាចយកបន្ទាជួស តែសំដីជ្រុលហួស ជួសមិនបានឡើយ ដូច្នេះមុននឹងនិយាយស្តីអ្វីត្រូវគិតអោយបានដិតដល់សិន និយាយហើយមិនធ្វើគេថាអត់សច្ចៈ និយាយអាក្រក់អោយគេ ជួញគេស្អប់ និយាយពាក្យមិនគួរនិយាយនាំស្តាយក្រោយ ។
- 不见棺材不掉泪 *no tears until one sees one's own coffin.*
 - **មិនទាន់ឃើញក្បាលមឈូស មិនទាន់ស្រក់ទឹកភ្នែក ។**
- 一將功成萬骨枯 *Tens of thousands of bones will become ashes when one general achieves his fame.*
 - A great person needs others to sacrifice themselves to build his success.
 - Moral: Before admiring someone's achievement, remember to look at the negative effects that he had delivered.
 - **កិត្តិនាមល្បីរន្ទិរបសវិរជនម្នាក់ នាំមកជាមួយនូវការលះបង់ជីវិតសាមញ្ញជនរាប់សែននាក់ ។**
- 千里之行，始于足下 *A journey of a thousand miles began with a single step.*

- Meaning: You need to make the initial step if you are ever to complete a task.
- ដំណើររាប់ពាន់យោជន៍ ត្រូវចាប់ផ្តើមពីជំហាននីមួយៗចេញទៅ គឺ ចង់សំរេចការធំ ត្រូវចាប់ផ្តើមធ្វើកិច្ចការតូចៗទៅមុន ។
- 大鱼吃小鱼 *Big fish eat small fish.*
 - ត្រីធំស៊ីត្រីតូច គឺអ្នកមានអំណាច អ្នកធំតែកេងប្រវ័ញ្ច យកចំណេញ លើអ្នកទន់ខ្សោយ អ្នកតូចទាបជាងខ្លួន ។
- 问了是5分钟的傻瓜。但是，不问永远是一个傻瓜 *He who asks is a fool for five minutes. But he who does not ask remains a fool forever.*
 - អ្នកដែលហ៊ានសួរ ធ្វើមនុស្សល្ងង់តែ៥នាទី អ្នកដែលមិនហ៊ានសួរ ធ្វើមនុស្សល្ងង់អស់មួយជីវិត ដូចពាក្យខ្មែរថា ថ្លៃអ្វីនឹងមាត់ ។

http://www.quotationspage.com/quotes/Chinese_Proverb

- ***A drop of water shall be returned with a burst of spring.***
 - Meaning: Even if it was just a little help from others, you should return the favor with all you can when others are in need.
 - គេអោយមួយធុង ត្រូវសងគេវិញមួយពាង គឺត្រូវសងគុណគេ អោយបានច្រើនលើសលប់ជាងពេលគេជួយយើង ។

- ***A person is blessed once, but his troubles never come alone.***
 - Meaning: There are never enough blessings, but there are too many troubles.
 - ក្នុងជីវិតមនុស្ស វាសនាអាក្រក់តែងកើតមានច្រើនជាង វាសនាល្អ

- ***If the wind comes from an empty cave, it's not without a reason.***
 - Moral: There is no smoke without fire.
 - បើមានផ្ទៃរងចេញពីរូងទទេ វាមិនដែលអត់ហេតុទេ គឺបើមានរឿង វាត្រូវតែមានហេតុ ។

- ***Over a long distance, you learn about the strength of your horse; over a long period of time, you get to know what's in a person's heart.***
 - Moral: Character can be revealed by time.
 - ចំងាយផ្លូវវែង ស្តង់កំលាំងសេះ ឈរយៈពេលវែង ស្តង់ចិត្តមនុស្ស

- ***A person needs a face; a tree needs bark.***
 - Meaning: Reputation is extremely important.

- មនុស្សពីងលើមុខមាត់ ដើមលើពីងលើសំបក គឺមនុស្សសំខាន់ លើមុខមាត់កិត្តិយស ។
- ***To hit a dog with a meat-bun.***
 - Interpretation: Punishment with a reward never works.
 - Moral: Using the wrong method to approach a problem.
 - យកនំប៉ៅទៅគប់ផ្លែ ដូចអោយរង្វាន់វាទេ ។
- ***A bit of fragrance clings to the hand that gives flowers.***
 - ក្លិនពិដោរតែងតោងជាប់ដៃបុគ្គលដែលបានកាន់ផ្កា គឺកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ល្អតែងអន្ទោលតាមអ្នកដែលបានធ្វើអំពើល្អ ។
- ***A book tightly shut is but a block of paper.***
 - សៀវភៅដែលគ្មានគេអាន ប្រៀបបានក្រដាសទទេ គឺចំណេះដែល មានតែក្នុងក្បួន ពុំបានជាប្រយោជន៍អ្វីឡើយ ។
- ***A filthy mouth will not utter decent language.***
 - មាត់ស្អុយនឹងពុំអាចពោលពាក្យពិរោះពិសាឡើយ គឺមនុស្សដែល មានមាត់អាក្រក់ តែងស្រដីវាចាតែពាក្យអាក្រក់ៗ ពុំគួរជាទីសន្តាប់ នៃជនផង ។
- ***A fool judges people by the presents they give him.***
 - អ្នកល្ងង់វាយតម្លៃមនុស្សទៅសំបកក្រៅ ។
- ***A rat who gnaws at a cat's tail invites destruction.***

- កណ្តុរដែលចូលចិត្តអង្ក្រែមកនុយឆ្មារ នឹងនាំទុក្ខដល់អាត្មាអសារបង់
គឺអ្នកតូចដែលទៅរករឿងអ្នកធំ នឹងនាំគ្រោះដល់ខ្លួនពុំលែង
ដូចពាក្យខ្មែរថា ពងមាន់កុំចង់ដល់នឹងថ្ម ។
- *A child's life is like a piece of paper on which every person leaves a mark.*
 - ជីវិតរបស់កុមារ ប្រៀបបាននឹងផ្ទាំងសំពត់សស្តាត ដែលត្រូវអ្នក
ឯទៀតធ្វើអោយមានស្នាម គឺអប់រំល្អ ធ្វើអោយក្មេងក្លាយជាមនុស្សល្អ
ការអប់រំអាក្រក់ ធ្វើអោយក្មេងក្លាយជាមនុស្សអាក្រក់ ។
- *A diamond with a flaw is worth more than a pebble without imperfections.*
 - ពេជ្រដែលមានស្នាម គង់តែនៅមានតំលៃជាងដុំគ្រួសដែលល្អឥត
ខ្លោះ គឺអ្វីដែលមានតំលៃនៅតែមានតំលៃ អ្វីដែលអត់តំលៃនៅតែ
អត់តំលៃ ។
- *Deep doubts, deep wisdom; small doubts, little wisdom.*
 - ឆ្ងល់ច្រើនកើនប្រាជ្ញា ឆ្ងល់តិចប្រាជ្ញាតិច គឺឆ្ងល់ច្រើន រៀនច្រើន
ចេះច្រើន ។
- *Dig the well before you are thirsty.*
 - ដីកអណ្តូងមុនពេលស្រេកទឹក គឺត្រូវត្រៀមអោយបានមុនពេល
អាសន្នមកដល់ ។
- *Do not fear going forward slowly; fear only to stand still.*

- គេមិនត្រូវខ្លាចនឹងការធ្វើដំណើរទៅមុខដោយយឺតៗទេ គួរខ្លាចតែការឈប់ស្ងៀមមិនទៅមុខ ។
- *Don't open a shop unless you like to smile.*
 - បើមិនចេះញញឹមញញែមរាក់ទាក់ទេ កុំបើកហាងរកស៊ី ។
- *Each generation will reap what the former generation has sown.*
 - មនុស្សជំនាន់ក្រោយតែងទទួលផលដែលមនុស្សជំនាន់មុនបានសាង
- *Give a man a fish and you feed him for a day. Teach a man to fish and you feed him for a lifetime.*
 - អោយត្រីគេ គឺជួយគេអោយចំអែតពោះត្រីមួយថ្ងៃ បើបង្រៀនគេអោយចេះ ស្ទូចត្រី គឺជួយអោយគេចេះចំអែតពោះអស់មួយជីវិត ។
- *He who strikes the first blow admits he's lost the argument.*
 - អ្នកដែលលើកដៃវាយគេមុន គឺបានសេចក្តីថាជាអ្នកចាញ់ចិត្តចាញ់សំដីគេហើយ ។
- *If heaven made him, earth can find some use for him.*
 - បើទេវតាបង្កើតវាមកហើយ មនុស្សគួរចេះប្រើវាអោយមានប្រយោជន៍ គឺមនុស្សម្នាក់ៗ មិនថាស្លឹកស្លាមួយយ៉ាងណា បើមានគេចេះប្រើប្រាស់ នៅតែមានប្រយោជន៍ ។
- *If you are patient in one moment of anger, you will escape a hundred days of sorrow.*

- បើចេះអត់ធ្មត់ក្នុងមួយខណៈដែលមានកំហឹង នោះអ្នកនឹង
បានប្រាសចាកក្តីសោកស្តាយរាប់រយថ្ងៃ គឺធ្វើអំពើអ្វីនៅពេលកំពុង
ខឹងក្រែវក្រោធ តែងធ្វើអំពើឆោត ខ្វះការពិចារណា នឹងនាំមកនូវក្តី
ទុក្ខដល់អាត្មា ។
- *If you bow at all, bow low.*
 - បើបានជាអោនទៅហើយ ត្រូវអោនអោយរាបទាប គឺធ្វើជាអ្នកតូច
ត្រូវចេះអោនលំទោន សំរាប់ខ្លួនតាមអ្នកធំ ។
- *If you don't want anyone to know, don't do it.*
 - បើមិនចង់អោយគេដឹង ទាល់តែខ្លួនកុំធ្វើ ។
- *Keep your broken arm inside your sleeve.*
 - ត្រូវលាក់ដៃកំបាក់ក្នុងអាវ គឺកុំបង្ហាញចំណុចខ្សោយរបស់យើង
អោយគេដឹងអោយសោះ ។
- *Teachers open the door. You enter by yourself.*
 - គ្រូជាអ្នកឱ្យ យើងជាអ្នកដើរចូលដោយខ្លួនឯង គឺបើយើងមិនខំ
ស្រវាស្រទេព្យដោយខ្លួនឯងទេ គ្រូពូកែយ៉ាងណា ក៏បង្រៀនយើង
មិនចេះដែរ ។
- *Raise your sail one foot and you get ten feet of wind.*
 - លើកក្ដោងខ្ពស់ជាងមុនតែមួយហត្ថ អាចបានកំលាំងខ្យល់ដល់ទៅ
ដប់ហត្ថ គឺជួនកាលបើយើងពង្រឹងកំលាំងបំពេញការងារច្រើនជាង

មុនតែបន្តិច ក៏អាចទទួលផលចំណេញដ៏លើសលប់ ។

- *To know the road ahead, ask those coming back.*
 - ចង់ដឹងថាផ្លូវនៅខាងមុខមានសភាពយ៉ាងណា គប្បីសាកសួរអ្នកដែលធ្វើដំណើរត្រលប់មកវិញ គឺយើងរៀនសូត្រតាមបទពិសោធន៍របស់មនុស្សចាស់ ដែលបានឆ្លងកាត់ដំណើរជីវិតមុនយើង ។
- *He who cannot agree with his enemies is controlled by them.*
 - អ្នកចំហែងដែលមិនយល់ស្របតាមគោលដៅរបស់សត្រូវ មុខតែសត្រូវសត្រូវគ្រប់គ្រងសភាពការណ៍សឹកបានមិនលែង ។
- *When you drink the water, remember the spring.*
 - ផឹកទឹក នឹកដល់ប្រភព គឺត្រូវចេះដឹងគុណដល់បុព្វបុរស ។
- *Better to light a candle than to curse the darkness.*
 - រកទៀនមកអុជ ប្រសើរជាងស្រែកជេរភាពងងឹត ។
- *If you get up one more time than you fall you will make it through.*
 - ក្នុងដំណើរលើផ្លូវជីវិត អ្នកមុខតែត្រូវដួលត្រូវងើបជាច្រើនដង បើអ្នកយោងអាត្មាក្រោកឡើងតែមួយដងលើសពីចំនួនដងដែលដួលចុះនោះអ្នកនឹងទៅដល់គោលដៅមិនលែង ។
- *A thousand cups of wine do not suffice when true friends meet, but half a sentence is too much when there is no meeting of minds.*

- ធីកស្រាមួយពាន់ពែងនៅតែមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ ពេលប្រាស្រ័យ
នឹងមិត្តភក្តិដែលយល់ចិត្ត តែបើគំនិតមិនចូលគ្នា និយាយតែកន្លះ
ឃ្លាក៏ពិបាកទ្រាំ ។
- *An inch of time cannot be bought with an inch of gold.*
 - មាសប្រាក់មិនអាចទិញពេលវេលាបានទេ បើវាកន្លងហួសទៅហើយ
យើងនឹងបាត់បង់ពេលវេលានោះជារៀងរហូត ។
- *The person who says it cannot be done should not interrupt the person doing it.*
 - បើខ្លួនយល់ថាធ្វើមិនកើតទេ កុំរំខានគេដែលជាអ្នកធ្វើ ។

